

СТАНОВИЩЕ

от проф. дн Георги Стефанов Иванов, преподавател в катедра „Частноправни науки“ при Юридически факултет на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор по право“.

Основание за представяне: участие в състава на научно жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед № РД-38-248/25.04.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

Тема на дисертационния труд: „Отговорност за вреди от дефектни продукти“.

Автор на дисертационния труд: Христина Валериева Танчева.

I. Информация за докторанта.

Христина Танчева завършва средното си образование в Английска езикова гимназия „Гео Милев“ – гр. Русе през 2007 г. През 2012 г. Танчева завършва висшето си образование в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

От 2010 г. до 2014 г. Танчева е управител на „Търговско право“ ООД, а от 2013 г. до 2014 г. е юрисконсулт в „В. П. Комерс“ ООД. От 2014 г. тя е адвокат при Софийска адвокатска колегия.

От юни 2014 г. до сега Христина Танчева е щатен асистент към катедра „Гражданскоправни науки“ на ЮФ при СУ.

Със Заповед № РД-20-1881/07.12.2017 г. на Ректора на СУ Танчева е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка към същата катедра с научен ръководител доц. д-р Траян Конов.

II. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем от 304 страници. Библиографската справка включва цитираните в труда 226 заглавия, от които 88 са на чужд език. Направени са близо 750

бележки под линия. Трудът е структуриран в три глави с увод и заключение.

Научната новост на дисертационния труд е обусловена от обстоятелството, че до настоящия момент в нашата доктрина отговорността за вреди от дефектни продукти не е била предмет на самостоятелно изследване, а е била разглеждана като елемент от по-общата по съдържание защита на потребителя. Практическата полезност и значимост на труда е безспорна и не се нуждае от коментар.

В дисертационния труд са посочени, коментирани или анализирани поддържаните в нашата и чуждестранна гражданскоправна доктрина и съдебна практика становища както по отношение на специалната отговорност за вреди от дефектни стоки, така и по въпроси относно общата деликтна отговорност. Това дава основание за поставяне на висока оценка на научната и практическа осведоменост на докторанта по разглежданата проблематика.

Чрез използване основно на историческият, сравнителноправният и правно-догматичният метод на изследване са аргументирани редица собствени становища по разглежданите въпроси и са направени някои убедителни предложения *de lege ferenda*.

III. Оценка на научните и научно приложни приноси.

В Автореферата научните приноси са обобщени в 11 пункта, които съответстват в съдържателно отношение на действителните качества на дисертационния труд. Повечето от тези приноси са не само от научно естество, но имат и приложен характер, въпреки че в Автореферата те са определени само като научни.

1. С приносно значение е анализът на Директива 85/374/ЕИО и на транспониращия тази Директива ЗЗП относно отговорността за вреди от дефектни продукти и съпоставянето на тази специална

отговорност с общата договорна и извъндоговорна отговорност по ЗЗД. Интерес съставлява и направеният на основата на практиката на Съда на ЕС извод, че Директивата не изключва прилагането на съответния национален договорен или извъндоговорен режим на защита, ако той се основава на друг фактически състав (напр. включващ като свой елемент вината).

2. Новост за гражданскоправната теория е също разглеждането на причинната връзка според ЗЗП в три насоки, а не само между поведението на субекта и причинения от него дефект на продукта.

3. Качество на дисертационния труд е изложеното относно субектите на отговорността за причинени от дефектни продукти вреди – производител (вносител), дистрибутор и търговец, както и относно субсидиарната (допълнителната) отговорност на дистрибутора и търговеца в качеството им на доставчици, когато не може да се установи кой е производителят. Направените изводи отново се основават на анализ на практиката на Съда на ЕС.

4. Приносен характер има и съпоставката между увредено лице и потребител, изложеното относно въпроса може ли ЕТ да бъде увреден по смисъла на ЗЗП, както и критиката на изключването на ЮЛ от приложното поле на този закон.

5. Достоянство на дисертационния труд е изясняването на същността на дефекта и неговите видове, на която основа е предложена променена дефиниция на дефекта, изхождаща от очакваната сигурност на продукта.

6. С приносен характер е също изследването относно възникването и развитието на обективната отговорност, както и на основанията, които изключват или ограничават отговорността за дефектни продукти.

7. С приносно значение е и изложеното относно обезщетяването на неимуществените вреди и за разширяване на кръга от лица, които да имат право на такова обезщетяване.

8. Дисертационният труд съдържа приносни елементи и от процесуалноправно естество, отнасящи се преди всичко до индивидуалната и колективната съдебна защита на увредените лица и до споровете с международен елемент.

IV. Оценка на публикациите по дисертацията.

Докторантът е представил четири публикации по темата на дисертационния труд, три от които са отпечатани в сп. „Търговско право” и една – в Сборник от статии на млади автори на Балканската асоциация по римско право. Това дава основание за положително оценяване на разпространението на получените резултати в научната литература.

Посочени са също четири участия в семинари по различна тематика.

V. Критични бележки и препоръки.

По мое мнение дисертационният труд би имал още по-значима научна и практическа стойност, ако по-обстойно бе разгледано специфичното правно положение на носителите на отговорността според ЗЗП (производител, дистрибутор, търговец) в сравнение с икономическото им качество (като пазарни субекти), до което ЗЗП е по-близък, и с търговскоправното им качество (това според ТЗ). От друга страна, като че ли по-голямо внимание от необходимото е отделено на разглеждането на институти, които не са уредени от нашето законодателство (напр. на наказателното обезщетяване), както и на някои класически облигационноправни институти (напр. определянето на стойността на вредите).

VI. Заключение.

Гореизложеното ми дава основание да заключа, че дисертационният труд има необходимите качества и отговаря на всички формални и съдържателни изисквания на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото прилагане, тъй като съдържа редица научни и приложни приноси от гражданскоправен (облигационноправен) характер. Дисертационният труд и представените публикации по темата безусловно показват, че докторантът притежава необходимите теоретични знания по специалността и способности за самостоятелни научни изследвания.

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд „Отговорност за вреди от дефектни продукти” и предлагам на научното жури да присъди на Христина Валериева Танчева образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право” (Гражданско и семейно право).

Изготвил:

(проф. дн Г. Стефанов)